

Információelőállítás, -megjelenítés és -terjesztés

Digitalizálás

06/081

ŠKODOVÁ, Vesna: Digitální projekty a programy v České republice a v angloamerické oblasti 3.část = Čtenář. 57.roč. 2005. 9.no. 295-296.p.

Digitális tervek és programok a Cseh Köztársaságban és az angol-amerikai területen – 3.rész

Az első két rész referátumát lásd a 05/376. tételszámon

Digitalizálás; Elektronikus könyvtár; Megőrzés

Történeti dokumentumokat közvetítő projektek: A következőkben olyan digitális könyvtárakkal ismerkedhetünk meg, amelyek régi kéziratokkal és nyomtatványokkal foglalkoznak. A *Clavis monumentorum litterarum* (www.clavmon.cz/clavis/) nemzetközi tudományos program, amelynek közép-európai felelőse a Cseh Köztársaság, olyan cikkeket, dokumentumokat, fotográfiákat tartalmaz, amelyek a Trójai Krónikával kapcsolatosak.

Az **Acta Sanctorum** a legterjedelmesebb, 68 kötetből álló részét 1643–1940 között adták ki. Az adatbázist a Chadwyck Healey Ltd. CD-ROM-on és az interneten is elérhetővé teszi.

A **Bohemia docta** olyan digitalizált régi kéziratokat és nyomtatványokat tartalmaz, mint pl. a Kereszténység legendája vagy a Cseh Krónika.

A **Fotóarchívum** több részből áll:

- A *Clavis monumentorum litterarum* a régi cseh nyomtatványok címdalainak és képi illusztrációinak gyűjteménye, megtalálhatóak benne Komenský morva térképei, Prága grafikus ábrázolásai a kezdetektől a 19. századig, értékes bohémikumok digitális hasonmásai.

- A *Clavis monumentorum musicorum* az értékes cseh zenei kéziratok digitális faksimiléit tartalmazza.
- A *Codex diplomaticus Bohemiae* a Přemysl okiratok, oklevelek és az 1310-ig cseh területen készült pecsétek gyűjteménye.
- A *Clavis monumentorum artium* koptylgyűjteményt, falfestményeket, rajz konvulutumokat, morva városok ábrázolásait és térképeit tartalmazza, különböző híres művészeti gyűjteményekből.

A **Muzsika** rész is több részből tevődik össze:

- A *Clavis nigra – repertorium* többhangzatú kompozíciókat tartalmaz többségében fekete menzurális kottázással, amelyek különböző cseh forrásokból származnak.
- A *Hymnorum Thesaurus Bohemicus* adatbázisa a 16-18. század közötti egyházi énekeskönyvek cseh egyházi énekeit tartalmazza.
- A *Franus kancionál tartalma* 1505-ből származó kézirat, egy és több hangra írt latin miserészleteket, a liturgikus év ünnepeire kapcsolódó miséket és szekvenciákat közöl.

A **Régi nyomdák**-ban olyan szótár található, amely a cseh és szlovák nyomdák adatait tartalmazza.

A **Cikkek, tanulmányok** a szakmai tudományos tanulmányokat hozza nyilvánosságra.

A **Thalia** az 1899-2000 között cseh területen bemutatott, antik szerzők műveinek rendezéseit és az antik drámák fordításainak összesítését tartalmazza.

Az **Urania** eredeti középkori, koraközépkori szövegeket közl kritikai kiadásban, kommentált fordításban. Nemcsak digitalizált szövegeket, hanem zenei anyagokat, képeket és fotográfiákat is tartalmaz.

A **Bohemia docta**-ban a szövegben előforduló nevekre lehet keresni invertált formában, interpunkció nélkül, de lapozni is lehet benne, mint a könyvekben.

A **Muzsika** rendelkezik keresővel, amelyben a szöveg incipit és dallam alapján is lehet keresni.

A **Régi nyomdák**-ban a keresőfelület lehetővé teszi a signatúra, a szerző, az elnevezés, a város vagy a hely keresését.

A **Cikkek, tanulmányok** esetén csupán egy tartalomjegyzék áll rendelkezésre, amelyre kattintva a cikk teljes szövege megjelenik.

Az **Urania**-ban dokumentumok listája található, amelyre kattintva csak a dokumentum bibliográfiai leírása és rövid annotáció jeleníthető meg.

(Prókai Margit)

06/082

BÜLTMANN, Barbara: A call for a national digitization strategy in the United Kingdom = Alexandria. 17.vol. 2005. 2.no. 89–96.p. Bibliogr.

Az országos digitalizálási stratégia szükségessége az Egyesült Királyságban

Digitalizálás; Koordináció –belföldi; Középtávú terv

A szerző, aki a German Historical Institute (London) könyvtárosa, disszertációjában (MA), melyet a loughborough-i egyetemen védett meg 2004-ben, egy felmérést ismertet az Egyesült Királyságban folyó digitalizálási programokról, és ennek alapján tekinti át a jelenlegi helyzetet, egy országos digitalizálási stratégia mellett érvelve.

Az elmúlt évtizedben az Egyesült Királyságban igen sok pénzt és energiát fordítottak digitalizálásra a kisebb-nagyobb projektek keretében. Ezekben közgyűjtemények (levéltárak, könyv-

tárak, múzeumok) és kiadók vettek részt – általában saját elképzeléseik szerint, de közel sem fő feladatként. A könyvtárak számára a lényeg a tanulás, oktatás és a tudományos kutatás segítése, valamint a közérdeklődés kielégítése volt, míg a kiadók haszonra törekedtek. (Közpénzekből a különböző nagyobb programok során több mint 130 millió fontot fordítottak digitalizálásra.) A digitalizálás során gondot okoz a magas költség, a szabványok és a formátumok sokfélesége és az átfogó stratégia hiánya. (Egy-egy intézmény rendelkezik stratégiával, mintául használva pl. az új-zélandi Országos Digitális Fórum megoldásait:

(<http://ndf.natlib.govt.nz/about/aboutus.htm>.)

Mire jó egy országos stratégia? Egy ilyen stratégia 1) keretet nyújtana a résztvevőknek a jobb együttműködésére, 2) biztosíték lenne arra, hogy a közpénzeket a leghatékonyabb módon használják fel, és 3) hogy az e-dokumentumok a felhasználókat szolgálják. Olyan testületnek kellene elkészítenie, amelyik bírja a résztvevők bizalmát: a sok közül a Tudományos Könyvtárak Hálózata (Research Libraries Network, RLN) lenne erre a legalkalmasabb, bár olyan nagy szervezetek közreműködésére is sor kerülhetne, mint a JISC (Joint Information System Committee) bizottság és a CURL (Consortium of Research Libraries) konzorcium. Egyesek vitatják megvalósíthatóságát, de az előnyei egyértelműek. A szerző három fontos lépést tart szükségesnek az országos stratégia megvalósításához:

- 1) az összes digitális dokumentum központi nyilvántartását adatbázisban (több kisebb-nagyobb adatbázis már létezik: pl. az angol AHDS szakterületi zilipe, az OCLC és az UNESCO/IFLA Digitized Collections nyilvántartásai);
- 2) egy olyan mechanizmus létrehozását, amely figyelemmel kíséri a fejleményeket egy-egy tudományágon belül, és
- 3) élénk vita lefolytatását az érintett felek között a szükséges lépésekről.

(Autoref. alapján)

06/083

SHEPARD, Elizabeth: Digitizing a photographic collection in a midsize repository: a case study = J.Arch.Org. 2.vol. 2004. 4.no. 67–82.p. Bibliogr. 16 tétel.

A fényképgyűjtemény digitalizálása egy közepes méretű levéltárban

Digitalizálás; Fénykép; Levéltár

A cikk a Weill Cornell Medical Center Archives (New York) fotó-digitalizálási projektjéről számol be. A szerző hat tényezőt vizsgál, amelyeket a digitalizálási projekt tervezésénél mindig el kell végezni: a digitalizálandó képek kiválasztása, a lehetséges felhasználók szükségleteinek átgondolása; a személyzeti erőforrások hozzárendelése a feladatokhoz; a projekthez szükséges költségek felmérése; berendezések és szoftverek kiválasztása; döntés a fényképek elrendezéséről és leírásáról. A szerző tárgyalja a szóban lévő és a hasonló digitalizálási projektek hasznát (pl. a hozzáférhetőség javítása, megőrzés, a másolási kérések kielégítésének hatékony rendszere).

(Autoref.)

Lásd még 10

Elektronikus információhordozók

06/084

PETRAUSKIENĖ, Žibutė: Elektroninė informacija ir žianu apie ja sklaida: Vilniaus Universiteto Bibliotekos pavyzdys = Knygotyra. 43.no. 2004. 137–144.p. Bibliog 6 tétel.

Res. angol nyelven

Elektronikus információk és a róluk szóló adatok terjesztése: a Vilniusi Egyetemi Könyvtár példája

Egyetemi könyvtár; Elektronikus publikáció; Gyorstájékoztató

A cikk, amely egy kutatási jelentés alapján készült (Electronic information in Vilnius University Library: usage, creation, training of users, 2003), az elektronikus információforrások problémáival, valamint ezeknek a forrásoknak a terjesztésével kapcsolatos szervezési kérdésekkel foglalkozik. Ismerteti, hogy a Vilniusi Egyetemi Könyvtár hogyan kezeli az elektronikus információkat, és hogyan tájékoztatja ezekről a használókat. A cikkhez felhasznált anyagok: a könyvtári osztályok jelentései, statisztikai adatok, kérdőíves felmérés, szakvélemények.

(Autoref.)

Lásd még 32-33, 58, 67, 72, 87, 88-93

Könyvtárgépesítés, könyvtárépület

Könyvtárépítés, -berendezés

Lásd 22, 63

Számítógépes könyvtári rendszerek

06/085

NFILA, Reason Baathuli – DINTWE, Motumi Nini – RAO, K.N.: Experience of systems migration at the University of Botswana Library: a case study = Program. 39.vol. 2005. 3.no. 248–256.